Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

EU-komission ehdotus direktiiviksi yhdyskuntajätevesien käsittelystä (uudelleenlaadittu teksti)

Ari Kangas
Neuvotteleva virkamies

Ympäristövaliokunnan kuuleminen
22.2.2023

Tausta - Direktiivi (91/271/ETY) vuodelta 1991

- **Direktiivin arvioinnin mukaan parannettavaa**
  - **Jäljellä olevien päästöjen vähentäminen**
  - Pienet taajamat (alle 2000 avl), ylivuotojen ja hulevesien päästöt
  - Raja-arvot vanhentuneita tämän päivän teknologiseen kehitykseen nähden
  - Uudet haitalliset aineet, kuten mikroepäpuhtaudet ja mikromuovit
  - **Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (COM(2019) 640 final) tavoitteet huomioon**
  - Lisäpanostuksia jätevesisektorin kasvihuonekaasupäästöjen rajoittamiseen
  - Energiankulutuksen vähentäminen ja parempi yhteys kiertotalouteen parantamalla lietteen käsittelyä ja lisäämällä puhdistetun veden uudelleenkäyttöä
  - **Riittämätön ja epätasainen hallinto**
  - Suuri vaihtelevuus toiminnanharjoittajien suoritustasoissa ja avoimuudessa
  - Aiheuttaja maksaa -periaatteen riittämätön soveltaminen
  - Jätevedet ovat kansanterveyden kannalta hyödyllinen tiedonlähde

Suomella ei ongelmia direktiivin vaatimustenmukaisuudessa

Keskeisimpiä muutosehdotuksia

- Direktiivin soveltamisalaa laajennetaan koskemaan **yli 1000 avl taajamia**
- Hulevesien / viemäriylivuotojen aiheuttaman pilaantumisen ehkäisemiseksi **kokonaisvaltaiset yhdyskuntajätevesien hallintasuunnitelmat**
  - Kaikille suurille taajamille ja niille yli 10 000 avl taajamille, missä on ympäristölle aiheutuu riski
- Ravinnepäästöille **tiukempia puhdistusvaatimuksia**: typpi ja fosfori
  - Fosforinpoisto koskee kaikkia yli 10 000 avl tajaamia ja typenpoisto niistä niitä, joissa typpi on rehevöitymistä rajoittava
  - Typenpoisto myös valuma-alueilla ja lämpötilasta riippumatta
  - Näytteenottotiheys kasvaa

Keskeisimpiä muutosehdotuksia

- **Mikroepäpuhtaudet**
  - Uusi mikroepäpuhtauksien poistoa koskeva artikla
- **Laajennettu tuottajavastuujärjestelmä**
  - Kohdentuu lääkeaineiden ja kosmeettisten valmisteiden tuottajiin ja maahantuojiin kattamaan mikroepäpuhtauksien poiston kustannukset ja kannustamaan kohti vähemmän haitallisten tuotteiden valmistusta
  - Tuottajavastuuorganisaatioille esitetty vähimmäisvaatimukset
- **Energianeutraalisuustavoite** kaikille yli 10 000 avl taajamille
  - Sektorin käyttämän energian täytyy vastata sektorin tuottamaan uusiutuvaan energiaan
    → energia-auditoinnit

Vaikutuksia Suomessa

- Ehdotus näytteenottotiheyden lisäämiseksi moninkertaistaisi suurten laitosten näytemäärät.
- Typenpoistovaatimus kiristyisi: nyt 70 %, ehdotus 85 %. Vaatimus koskisi myös typpiherkkien vesistöjen valuma-alueita ja myös kylmissä lämpötiloissa (alle 12°C) olisi poistettava typpeä.
  - Noin 50 laitoksen olisi investoitava typenpoistoon ja kolmenkymmenen olisi tehostettava typenpoistoaan.
- Mikroepäpuhtauksien poisto koskisi kategorisesti vajaata 15:ttä laitosta. Seitsemänkymmentä tekisi riskinarvioinnin.
- Ehdotus laajennetusta tuottajan vastuusta lisäisi yritysten ja viranomaisten hallinnollista taakkaa. Tuottajavastuujärjestelmän valvonta olisi säädettävä jonkin viranomaisen valtakunnalliseksi tehtäväksi vastaavaan tapaan kuin jätealan tuottajavastuujärjestelmien valvonta on säädetty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.
- Energianeutraalius edellyttäisi investointeja biokaasun tuotantoon.

Valtioneuvoston kanta

- Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti komission ehdotukseen, jolla 30 vuotta vanha yhdyskuntajätevesidirektiivi muutetaan vastaamaan nykyaikaa.
- Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti siihen, että yhdyskuntajätevesien biologisen käsittelyn ja ravinteiden poiston näytemäärien lisäämiseen suurten laitosten osalta niin merkittävästi.
- Valtioneuvosto suhtautuu varauksella yhdyskuntajätevesien typen poiston vaatimusten muutokseen, jossa valuma-alueella tapahtuvaa typen pidättymistä vesistössä eikä typen biologisen poistoprosessin luonnontieteellistä lämpötilasidonnaisuutta otettaisi huomioon.
- Valtioneuvosto pitää perusteltuna vesien hyvän tilan saavuttamiseksi tehtävää mikroepäpuhtauksien poistoa yhdyskuntajätevesistä ja sen kustannusten kattamista laajennetulla tuottajavastuujärjestelmällä. Ehdotuksen toimeenpanokelpoisuutta on vielä arvioitava sekä sitä, ettei järjestelmästä aiheudu kohtuutonta hallinnollista taakkaa tai taloudellisia vaikutuksia eri osapuolille.
- Valtioneuvosto pitää tärkeänä energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian edistämistä, mutta suhtautuu kuitenkin kriittisesti sitovaan energianeutraalisuustavoitteeseen.

Kiitos

Ari Kangas
Neuvotteleva virkamies
Ympäristöministeriö
ari.kangas@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment